

معنوی زوی ریسما

از یک شهر تسبیح در استان گوناگون

میناسالکی

را شا شا (sha sha) می‌نامیند. شا (sha) واژه مصری دینی کلمه شانس و اقبال است. از آن زمان به بعد دانه‌های تسبیح رستا به عنوان ابزاری برای نیایش تعیین شد و تاکنون به عنوان عضو ثابت حلقه اخصیبت برای اکثر سنت‌های معنوی طی قرون متمادی در نظر گرفته می‌شود. تقریباً دو سوم ساکنان کره زمین با تسبیح نیایش می‌کنند. برخی از دانشمندان استدلال کرده‌اند که شمردن دعاها به وسیله یوردنکه به عنوان ابزار شمارش چینی‌ها تکامل یافته است. عده‌ای دیگر از آنها به زاهدان اولیه مسیحی در قرن سوم اشاره کرده‌اند که در جیب‌های خود تعداد مشخصی قلوه سنگ حمل می‌کردند و با گفتن هر کدام دعاها می‌کردند. یکی آنها را به زمین می‌انداختند. دانه‌های تسبیح سنتی نیز از یک رشته نخ با مهره‌های یک اندازه تشکیل می‌شد که این مهره‌ها می‌توانست از دانه گیاهان و یا حتی گلبگ‌های گل رز تشکیل شود. واژه‌ای که امروز در زبان انگلیسی برای تسبیح استفاده می‌شود کلمه "Rosary" است که اشاره به استفاده از گلبگ‌های گل رز به عنوان تسبیح دارد. واژه سانسکریت جاپا - مالا (mala-japa) دانه‌های تسبیحی اشاره می‌کند که به

تسبیح به معنای گردن در سبب گرفتن تسبیح ارتباطی مربوط به حسن است. تسبیح‌ها می‌تواند با احتیاطات ما را با انرژی نیایشی جهان بیوند می‌دهد. پیش از آن هزار سال پیش نخستین دانه‌های تسبیح از قلوه سنگ‌های خندانانه استخوان و دندان‌هایی ساخته می‌شد که از همان ابتدا دارای معنای نمادین بودند. برای مثال به گردن آویختن استخوان یا مهره حیوان به معنای پیروزی در شکار برای یافتن غذا بود. دانه‌های تسبیح در این دوران از جایگاه نمادین برخوردار بودند. اما پس از تکامل تمدن بشری از این دانه‌ها به عنوان پول رایج استفاده شد. هم‌اکنون در مناطقی که از صدف فسیل شده و استخوان با قیمت سه هزار ساله در موزه‌های در کشور جمهوری چک به نمایش گذاشته شده نشان می‌دهد که انسان اولیه از دانه‌های تسبیح به همان منظوری استفاده می‌کرده که امروز هم استفاده می‌کند - زینت شخصی که فردی را به واسطه زینتی منحصر به فرد از دیگران متمایز می‌کرد.

ارتباط‌های معنوی از مصری‌های باستان آغاز شد به طوری که استفاده آنها از تسبیح به سال ۳۲۰۰ قبل از میلاد مسیح بازمی‌گردد. آنها تسبیح

عنوان فزونی برای استسقاءهای که بر روی زمین می شود به کار می رود.

از آنجا که ششها در تاجها بسیار اهمیت داشته بر زمین استفاده می شود از آنجا که نیایش بسیار کرد تا سنگها را در زمین فرو برد مومنان خود شکل جهت دانه های تسبیح علاوه بر این که خود را در زمین نیایش های تاریخی ساختار قرار می دهند نمایی از جهت به هنگامی که در زیر محسوس می شود شکل خلوصی و عبور تسبیح نیز نشان دهنده بیوشکی و از آنجا که تمام نیایش ها است. هر گاه ای که در مورد می شود نیایش مستقلی است و تکرار آنها راهی برای تسبیح در زمین است.

هندوئیسم

اکثر دانشمندان اعتقاد دارند که خاستگاه استفاده از تسبیح به هند باستان و هندوها باز می گردد. در هندوستان تصاویری از سنگها ساخته و وجود دارد که به سال ۱۸۵ پیش از میلاد مسیح باز می گردند. تصویر مرجمی را نشان می دهد که تسبیح در دست دارند و ظاهر آن این است که قرن هشتم پیش از میلاد منظور شده است. تسبیح هندوها مالا (mala) نام دارد و آن را چون گردنبند دور گردن قرار می دهند. "مالا" از ۱۰۸ دانه برای تکرار سرودهای مذهبی یا شمارش تعداد نفس های انسان ساخته شده است. عطمی که بعدها بودیستها نیز به آن روی آورند. (واژه "مالا" در زبان سانسکریتا معنی گل رز یا حلقه گل است.) نخستین "مالای" کشف شده از دانه گیاهان ساخته شده است و قدمت آن به حدود دو هزار سال پیش بازمی گردد.

۱۰۸ دانه تسبیح هندو نشان دهنده گیتی و نظام آن است و از حاصل ضرب مجموعه ۱۲ صور فلکی در ۹ سیاره به دست آمده است. مالای هندوها معمولاً از مواد طبیعی تهیه می شود. دانه هایی که از درخت رادراکشا (rudraksha) ساخته می شود از فرقه شیوای آئین هندو هستند در حالی که مومنان به ویشنو معمولاً از دانه هایی استفاده می کنند که از گیاه ریخان مقدس (tulsi) ساخته شده است.

بودیسم

حدود سال ۵۰۰ پیش از میلاد، هندوستان شاهد ظهور بودیسم بود که آداب استفاده از "مالا" را از هندوها پذیرفت تا نیایش ها و سرودهای مذهبی را تکرار کرده و یا مومنان بتوانند نفس های خود را بشمارند. زمانی که بودیسم به تبت، چین و ژاپن گسترش یافت استفاده از "مالا" نیز همزمان با گسترش این آئین مرسوم شد. مالای بودیست ها مثل مالای هندوها معمولاً از ۱۰۸ دانه (یا تقسیم آن بر ۲ و ۴) درست می شود. راهب های بودیسم اهل برمه ترجیح می دهند از دانه های سیاه براق استفاده کنند که از چوب صندل، دانه گیاهان، سنگ یا استخوان حیوانات ساخته شده است. این تسبیح ها گاهی با ۲۷ دانه درست می شوند که هنگام تضرع و به خاک افتادن از تماس آن با خاک جلوگیری می شود.

در تبت، مالا هایی وجود دارد که از استخوان های تراش خورده درست می شود و معمولاً بخش هایی از اسکلت های مردان مقدس را در آن قرار می دادند تا به استفاده کننده تسبیح یادآوری کنند که تا ساحت بعدی از اشراق، زندگی شایسته ای داشته باشند. امروزه استخوان های مالاها از استخوان گاوهای تبتی تهیه می شود و گاهی با فیروزه و مرجان تزئین می شوند. بودائی ها از تسبیح خود به منظور ابزار پیشگویی و نیایش

استفاده می کنند

۱۰۸ دانه این تسبیح ها عدد آمیال کیهوی یا احسانات سفی است که باید پیش از رسیدن به فردا بر آن نیایش کرد. مومنان ها اعتقاد دارند که دعا کردن بواسطه هر صفت مزبور بوده و وصیت جسمانی را بهبود می بخشد.

تسبیح مرجمی

دانه های سیاهی تسبیحی که اغلب در جهت کاتولیک به چشم می خورد معمولاً از شیشه یا لاجورد درست می شود. این تسبیح از چوب زیتون ساخته می شود. اگر چه همان طور که بیشتر اشاره شد، شیشه های در نیایش های همان لاجورد مرجمی قرنی سوم وجود دارد که نشان می دهد شیوه استفاده آنها در قرن ششم نسبت به سایرین بسیار توسعه یافته تر بود. پس از آن قدیس بندیکت از بیروان خود خواست ۱۵۰ مرجمر انجیل را دست کم یک بار در هفته بخوانند. از آنجا که این درخواست تکلیف بزرگی برای حافظه بود ۱۵۰ بار نیایش پلرین ما (Paters) جایگزین آن شد. مومنان از دانه های برای شمرده Paters استفاده می کردند و این رشته های ۱۵۰ دانه ای به دعای ربانی شهرت یافتند. ممکن است به نظر عجیب برسد که لیدی گادیدا (زنی که در فرانسه شهر کاپوری انگلستان اسب سواری کرد تا همسرش را متقاعد کند از ادای شهر مالیات سنگین نگیرد) به مقابله شدن استفاده تسبیح برای نیایش های مسیحی نسبت دهند، اما نخستین اشاره ثبت شده از استفاده دانه های تسبیح با هدف نیایش مسیحیان به درخواست وی صورت گرفته است. وی همچنین وصیت کرده بود که دانه های دعای ربانی خود را که از سنگ جواهر ساخته شده بود به صومعه ای که خود در سال ۱۰۵۷ تأسیس کرد ارائه کنند.

بسیاری اعتقاد دارند فردی که دانه های تسبیح را به همان گونه که مسیحیان امروز استفاده می کنند معرفی کرد، قدیس دومینیک بود که آن را پس از دیدار با مریم باکره توصیه کرد و توماس از کانتیمبر آن را rosary نامید که از واژه rosarium به معنای باغ گل سرخ گرفته شده است. همان طور که اشاره شد این نام به علت استفاده مومنان از گلبرگ های رز و تکه گلبرگ های این گل برای شمارش دعاها انتخاب شد.

هنگامی که یک کاتولیک از تسبیحی که به گروه های ۱۰ تایی تقسیم شده استفاده می کنند تکرار می کند "پلر ما" و "سلام بر مریم" و با هر بار گفتن این دو عبارت دانه ای را با انگشتان خود رد می کند و در عین حال درباره زندگی حضرت مسیح (ع) و حضرت مریم (س) تعمق و تفکر می کند.

در سنت ارتدکس شرقی، مومنان هم از گره و هم از دانه های تسبیح استفاده می کنند. طناب های گره دار کوتاه تر دور دست پیچیده می شود. این طناب ها که اغلب از پشم بافته می شود "کویمولوجین" (kombologion) نام دارد و ۳۳ یا ۵۰۰ گره یا شاید ۱۰۰ گره داشته باشد.

چوتکی روس ها نیز دارای ۳۳، ۱۰۰ یا ۵۰۰ گره است. گاهی اوقات مومن از رشته هایی از دانه ها استفاده می کنند که نردبان شباهت دارد و انتهای هر دانه با دو رشته موازی برخورد می کند و نشان دهنده عروج روح به آسمان است.

شاید زمانی دانه های تسبیح مسیحیان با طلسم و نظر قربانی نسبتی داشته است. برای مثال این گونه تصور می شد که مرجان محافظی در برابر بیماری محسوب می شود، در بسیاری از تصاویر عیسی مسیح (ع) به عنوان یک کودک همراه دانه های تسبیح مرجانی به تصویر کشیده شده است. پس از آن به علت چنین نسبت هایی روحانیون مسیحی استفاده از

دهنده اطاعت از بخشی از آیات ۳۷، ۱۵-۴۱ است که طی آن خداوند به حضرت موسی می‌فرماید: به قوم اسرائیل بگوید برای لباس‌های خود منگوله‌هایی درست کنند. این حکمی است که باید نسل اندر نسل رعایت شود. منگوله‌ها را با نخ آبی به حاشیه لباس خود وصل کنند. هدف از این قانون آن است که هر وقت منگوله‌ها را ببینند احکام خداوند را به یاد آورده از آنها اطاعت کنید که در این صورت از من روگردان نخواهید شد و خواسته‌های دل خود را بجا نخواهید آورد. این قانون به شما یادآوری خواهد کرد که برای خدای خود مقدس باشید. زیرا من خداوند خدای شما هستم که شما را از مصر بیرون آوردم. آری من خداوند خدای شما هستم.

بومیان آمریکا

دانه‌ها همواره از اهمیت معنوی برای بومیان آمریکایی برخوردار بودند، مدال‌های دور گردن در سال ۸۰۰ پیش از میلاد مسیح به عنوان طلسمی علیه تهنید مورد استفاده قرار می‌گرفت. قطعات ویژه‌ای از جواهر یا سایر تزئینات که در این دانه‌ها استفاده می‌شود اغلب بخشی از مراسم درمان‌گرانه آنها به شمار می‌روند. برای مثال، بومیان آمریکا ابتدا از صدف یا تیغ جوجه تیغی بدین منظور استفاده می‌کردند. اروپائیان دانه‌های شیشه‌ای را معرفی کردند که مردم بومی آن را با کارهای هنرمندانه و رنگارنگ خود درهم آمیختند. این دانه‌های کوچک از سوی برخی قبایل که احساس می‌کردند آنها هدیه‌ای از جانب خداوند هستند به "دانه‌های روح کوچک" شهرت یافتند. آثار و نشان میسونرهای مسیحی در تسبیح‌های قبيله یاقی (Yaqui) در آریزون از اوایل ۱۶۰۰ میلادی مشاهده شده است. فرهنگ آنها نمادگرایی مسیحیت را با اعتقادات سنتی بومی خود درآمیخته بود. بومیان آمریکایی فلسفه‌ای معنوی برای تسبیح‌سازی خود شکل داده و اعتقاد داشتند که زمانی که صرف ساخت این دانه‌های زیبا می‌شود در جهان معنوی مورد احترام قرار خواهد گرفت.

ادیان آفریقایی

فرهنگ‌های آفریقایی از دانه‌های تسبیح با سابقه و بسیار ارزشمند برخوردار هستند، اگر چه استفاده اولیه آنها نشانه قدرت و ثروت بوده است. آفریقایی‌ها همچنین از دانه‌های تسبیح برای برقراری ارتباط نیز استفاده می‌کردند. نام‌های عاشقانه در قبيله زولو Zulu با رنگ‌ها و الگوهای دانه‌های تسبیح به معشوق ارائه می‌شد تا پیام‌های مخفیانه‌ای را منتقل کند. در زیمباوه قدیم، روسای قبيله ماتابیل (Matabele) به جادوگران و ساحران قبيله دانه‌های تسبیح به نشانه پیشکش و احترام ارائه می‌کردند. این دانه‌ها به دانه‌های سفیر شهرت داشتند، چرا که به منظور روشن شدن حسن نیت آنها برای الوهیت مورد استفاده بودند. برای قبيله یاروبا (Yoruba) دانه‌های تسبیح نشان دهنده کیفیت حکمت معنوی، قدرت خدایان و خود خدایان بودند. افراد قبيله یوروبا اعتقاد داشتند که استفاده از دانه‌های تسبیح در تشریفات مذهبی قدرت آنها را افزایش می‌دهد. فالگیران در قبایل گردنبندهای خاصی از این دانه‌ها می‌پوشیدند که آنها را به عنوان رهبران معنوی متمایز می‌کرد و قدرت آنها را ارتقاء می‌داد.

قبيله ماسای (Masai) این دانه‌ها را در فرهنگ خود بسیار معنادر دانسته و زبان آنها دربرگیرنده ۴۰ کلمه برای انواع مختلف تسبیح‌سازی است. با توجه به اهمیت مذهبی و فرهنگی که این دانه‌ها در سراسر جهان داشته است می‌توان به سابقه حائز اهمیت قدرت معنوی آنها در زندگی خود اعتماد کنیم.

تسبیح‌هایی که دانه‌های آنها از مرجان، کوارتز یا کهربا ساخته شده بود را ممنوع کردند.

دانه‌های تسبیح مسیحی به مذهب کاتولیک یا ارتدکس یونانی و رومی نسبت داده می‌شود چرا که جان کالون ایمانداران پروتستان را از استفاده از تسبیح دلسرد کرد. وی آداب و رسوم دینی را نفی کرد و اظهار داشت که مومنان باید متون معنوی را خوانده و تحلیل کنند تا در ارتباط مستقیم با خداوند قرار گیرند تا این که صرفاً به حفظ نیایش‌ها بپردازند. اگر چه در اواخر دهه ۱۹۸۰، یک کشیش ایسکوپال (فرقه‌ای از انگلیکن) تسبیحی با ۳۳ دانه به نشانه سن مسیح هنگام تصلیب درست کرد. تسبیحی نیز وجود دارد که غیرفرقه‌ای تلقی شده و "تسبیح زمینی" نام دارد از ۱۳ گروه دانه به نشانه ۱۳ هفته هر چهار فصل تشکیل شده که در کل ۵۲ دانه به نشانه تعداد هفته‌های سال دارد.

تسبیح ابزار در دنیای مادی برای یادآوری جایگاه فرد در دنیای معنوی است. این دانه‌های کوچک ابزاری برای یاری ما در هنگام دعا به درگاه خداوند محسوب می‌شود.

اسلام

تاریخ و چگونگی ورود تسبیح به سنت اسلامی مشخص نشده است، اگر چه برخی دانشمندان اعتقاد دارند که تسبیح از ائین بودیسم وارد اسلام شده است. مسلمانان از تسبیح‌هایی استفاده می‌کنند که دارای ۳۳ یا ۹۹ دانه است که هر ۳۳ دانه آن به وسیله یک دانه بزرگ‌تر از ۳۳ دانه بعدی جدا شده است. تسبیح اسلامی برای گفتن ذکر و نام خداوند که در قرآن مورد اشاره قرار گرفته استفاده می‌شود. واژه تسبیح از زبان عربی و به معنای نیایش به کار می‌رود. تسبیح مسلمانان از چوب، پلاستیک و سنگ ساخته می‌شود. تکرار ۳۴ مرتبه‌ای الله اکبر، ۳۳ مرتبه‌ای الحمدلله و ۳۳ مرتبه‌ای سبحان الله یکی از ذکرهای متداولی است که هنگام رد کردن دانه‌های تسبیح میان انگشتان به زبان می‌آید.

یهودیت

در دین یهودیت دانه‌های تسبیح نوعی الحاد در نظر گرفته می‌شود. اگر چه به علت این که لباس نیایش یهودیان که به تالیات معروف است تعداد مشخصی گره دارد و این گره‌ها در تالیات از همان اهمیت معنوی برخوردارند که دانه‌های تسبیح در سنت‌های دیگر حائز اهمیت هستند. تالیات که از ابریشم سفید و آبی با حاشیه، ۵ گره و چهار منگوله دوخته می‌شود نشان